

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ЗАŃ ФАКУЛЬТЕТІ

ЮРИДИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ҚЫЛМЫСТЫЛЫҚПЕН КҮРЕС МӘСЕЛЕЛЕРІН ЗЕРДЕЛЕУ ЖӨННДЕГІ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР ПО ИЗУЧЕНИЮ
ПРОБЛЕМ БОРЬБЫ С ПРЕСТУПНОСТЬЮ

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚУҚЫҚ, ҚЫЛМЫСТЫҚ ІС ЖҮРГІЗУ ЖӨНЕ
КРИМИНАЛИСТИКА КАФЕДРАСЫ
КАФЕДРА УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И
КРИМИНАЛИСТИКИ

«ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚУҚЫҚТЫҢ, ҚЫЛМЫСТЫҚ
ІС ЖҮРГІЗУДІҢ ЖӘНЕ КРИМИНАЛИСТИКАНЫҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

атты жоғары оқу орындарының арасындағы
жыл сайынғы магистранттар мен студенттердің
ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

29 қазан 2012 жыл

IV Шығарылым

МАТЕРИАЛЫ

ежегодной межвузовской научной конференции
магистрантов и студентов

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА,
УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И КРИМИНАЛИСТИКИ

29 октября 2012 года

Выпуск IV

Алматы
«Қазак университеті»
2013

СОДЕРЖАНИЕ

причины, пути решения	93
Иманкулова А. Причины наркотизма несовершеннолетних и основные пути решения проблемы	96
Калибекова А. Актуальные вопросы понятия источников доказательств	101
Капелова А. Понятие и признаки наказания в Республике Казахстан	105
Кемелхан Д. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы куәнің құқықтық жағдайы	110
Колесникова Е. Общие положения криминалистической габитоскопии	112
Ксембай Т. Этика адвоката	115
Куаныш К. Убийство матери новорожденного ребенка	119
Кунаева А. Қазақстандағы меншікке қарсы қылмыстардың жалпы сипаттамасы	124
Кусмағамбетова Л. Себеппі байланыс объективтік жақтың міндетті белгісі	125
Кусмамбетов К. Общая характеристика пенитенциарной преступности	128
Қасымов Э. Қылмыскер әйелдің тұлғасы	132
Қожажаров Е. Терроризмнің жалпы сипаттамасы	136
Қонысбаева Қ. Прокуратура органдарын ұйымдастырудың конституциялық-құқықтық негіздері	138
Қырбас Ж. Қаракшылық қылмыстарын тергеудің жалпы негіздері	142
Мади Г. Проблемы предупреждения преступлений несовершеннолетних	146
Мадиева Н. Вопросы ответственности за половое сношение и иные действия сексуального характера с лицом, не достигшим шестнадцати лет	149
Мақрушин А. Проблема ресоциализации осужденных	151
Мамбетова С. Институт реабилитации в Республике Казахстан	155
Мелеубеков Б. Қылмыстарды іске асыруды дәлел базасының жиынтығы ретінде апарат көзінен алынып тасталған құжаттарды қалпына келтіру әдістемесі	160
Мірәлиева М. Қылмыстық іс жүргізу құқығы принциптерінің маңызы	161
Муканбедиева Д. Особенности методов криминалистики	163
Мусаева Э. Қылмысқа айдап салушылықтың түсінігі	168
Мұратбек А. Ішкі істер органдарында заңдылықты қамтамасыз ету кепілдіктері	172
Нурбаев А., Халимназаров Б. Проблемы, связанные с личным обыском	174
Нурсенитова А. Некоторые вопросы квалификации кражи	179
Османбекова С. Проблемы ответственности за побег	181
Саукенова Е. Ситуационные следственные задачи, решаемые следователем	183
Саутнер А. Криминологическая характеристика преступного оборота наркотиков	186
Саханова А. Ответственность за организацию или содержание притонов для занятия проституцией	190
Абдуллаев Р. Прокуратура органдарының құқықтық жағдайы	1
Абилова Т. Организация деятельности на месте события преступления	1
Азирханова А. Қазіргі кезеңдегі криминалистика габитологияның кенісін сурақтары туралы	9
Аксаева Н. Свидетель, как субъект уголовного процесса	14
Альшива М. Определения понятия следственной ситуации	16
Асқарқызы А. Шартты түрде соттаудың түсінігі мен заңды негіздері	19
Атыханов Қ. Қылмыстардың көптігінің қылмыстық құқық теориясындағы маңызы	21
Аубакиров Н. Понятие уголовного закона и значение	24
Ахмет Д. ҚР құқық қорғау органдарының қызметкерлерін кезектен тыс аттестациядан өту мәселелері	27
Байболатова Ф. Научные основы криминалистической регистрации	29
Байсалбаева К. Қылмыстық іс жүргізудегі азаматтардың құқығы мен олардың қорғалуы	31
Бекмурзаева М. Некоторые вопросы квалификации изнасилования, совершенного группой лиц	34
Берглеуов С. Темір жол, әуе немесе су келігі қозғалысы мен оларды пайдалану қауіпсіздігінің ережелерін бұзу	37
Бецова А. Понятие режима отбывания наказания в местах лишения свободы, его основные функции и способы обеспечения	48
Биганов Б. Использование криминологических знаний в оперативно-розыскной деятельности в борьбе с организованной преступностью	51
Буркитбаев К. Атыс қаруларын қолдан жасауды алдын-алу шаралары	57
Ділмбетова Ұ. Принцип презумпции невиновности	59
Джақсыбаев А. Особенности уголовной ответственности несовершеннолетних	61
Джумабаева Д. Торговля людьми: проблемы и возможные пути ее разрешения	66
Ердосов А. Полномочия прокурора по возбуждению производства ввиду вновь открывшихся обстоятельств	68
Есмағамбетова Ж. Криминологиялық виктимологияның пайда болу тарихы	73
Жамыганова П. Қылмыстық құқықтағы кінәнің ұғымы	78
Жетпісбаев Е. Қылмыстық саясат бағыттарының бірі-өлім жазасын қолдануды тарылту өрекеттері	80
Жумағалиева Г. Ұрлық қылмыстарын тергеу әдістемесінің жалпы негіздері	83
Жұманов А. Қазақстан Республикасын ескери бөлімдеріндегі құқық бұзушылықты алдына алу	87
Ибраева Н. Проблемы ответственности за доведение до самоубийства	90
Ильяшева Д. Преступность несовершеннолетних	90

Сулейменова А. Исследование доказательств по внутреннему убеждению судьи в судебном следствии	193
Султанова А. Правоохранительные органы.....	196
Табенова Л. Тактические особенности выдвижения и проверки криминалистических версий.....	199
Тажиева А. Некоторые вопросы применения криминалистической видеозаписи	204
Тастанов А. Құқық қорғау органдары қызметкерлерінің кәсіби әдебінің негізгі қағидалары.....	207
Темірбаева Ш. Қажетті қорғанаудағы қол сұғушы адамға зиян келтірудің сипаты мен түсінігі	212
Ужахов А. Проблемы совершенствования защиты прав потерпевшего в уголовном праве Республики Казахстан	215
Уразалиева Г. Бүгінгі таңдағы банк аясындағы қылмыстардың алуан түрлілігі.....	218
Утепова Д. Экономика саласындағы жасалағын қылмыстардың криминалистік сипаттамасы	221
Үмбет А. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы жанама делелдемелер.....	223
Файзуллаева А. Вовлечение несовершеннолетних в преступную деятельность	226
Шоман Ү. Қажетті қорғандың заңдылық шарттары.....	228
Шукралиев Т. Проблемы борьбы с экономическими преступлениями	230
Юдаков Е. Введение инструкции по обеспечению информационной безопасности как средства снижения уровня компьютерной преступности.....	233

Научное издание

МАТЕРИАЛЫ

ежегодной межвузовской научной конференции
магистрантов и студентов

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОГО ПРАВА, УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА И КРИМИНАЛИСТИКИ

29 октября 2012 года

Выпуск IV

ИБ № 6292

Подписано в печать 28.02.2013. Формат 60x84 1/16.
Бумага офсетная. Печать цифровая. Объем 14,875 п.л. Тираж 90 экз. Заказ №356.
Издательство «Казак университеті» Казакского национального
университета им. аль-Фараби. 050040, г. Алматы, пр. аль-Фараби, 71. КазНУ.

Отпечатано в типографии издательства «Казак университеті».

қурамы бойынша белгіленсе бұл күнде бұл сан 8-ге төмендеген. Бүгінгі таңда елімізде 84, Қырғызстанда 242, Тәжікстанда 100-ге жуық адам өмір бойғы жазаға кесілген екен [3,2].

Дегенмен бұл өзгерісті қоғам түрліше қабылдағаны белгілі. Бір тобы өлім жазасы алынғын тасталса қылмыстық ахуал біршама нашарлап кетеді деген пікір ұстанғаны белгілі. Алайда, мамандар мараторий енгізілген 8 жылдың ішінде қылмыстық ахуал тұрақты болып келгенін айтып отыр.

Президент мараторий енгізген 2003 жылдан бері елімізде өлім жазасы қолданылмай келеді деп айтуымызға болады. Бұл жаза алдағы уақытта да болмайды деген ойдамын. Заннамалық актілерде, Қылмыстық кодексте лаңкестік әрекеттерге байланысты және соғыс кезіндегі ауыр қылмысқа барған адамдарға өлім жазасы қолданылуы мүмкін деген нормалар бар. Бірақ бұның өзі әрбір азаматтың өмір сүруге құқы бар деген қағида бойынша жүзеге асырылады. ЕҚЫҰ-на мүше 56 елдің тек 3-сүйінде ғана өлім жазасы бар екен. Ол Беларусь, Тәжікстан және Қазақстан. Басқа елдер секілді бізге де өлім жазасын мүлдем алып тастау керек. Президент жанындағы адам құқықтары жөніндегі комиссия Үкімет пен Парламентке өлім жазасын алып тастау туралы азаматтық және саяси құқық туралы халықаралық фактінің екінші хаттамасын ратификациялау туралы ұсыныс енгізгені бәрімізге белгілі.

Өлім жазасына қазіргі таңда көптеген ғалымдар, жас ғалымдар және халық көптеген өз ойларын білдіріп жатқанын кез-келген жерден байқап қарауымызға болады. Қарайтын болсақ әр адам әр түрлі ой-пікірлер ұстанады екен. Атап өтетін болсақ бір бағытты ұстанатын адамдар өлім жазасын қазіргі уақытта қолдану керек екендігін айтады. Себебі қазіргі қылмыстар қоғамдағы адамдардың өміріне өте азаптаушылық кейіпте көрініп жатқаны белгілі. Ал кейбір адамдар қатыгез қылмыс жасаған адамдарды өмір бойына бас бостандығынан айырып, ал оның ең қатал жазасын Алла Тағаланың өзі жазалайды деген ойда екенін аңғарамыз.

Қорытындылай келе, қылмыстың түбі-жаза екені белгілі. Қылмыс жасаған адамға жаза қолданылу міндетті құбылыс. Бірақта, қылмыс жасаған тұлғаның қандай мақсатта қылмыс жасағанын анықтап, оған лайықты жаза тағайындау органның міндеті. Еліміз қазіргі таңда өлім жазасынан бас тартуға ниеттеніп, шаралар қолдануда. Осы істерді адамдар дұрыс жағынан түсінсе екен деген пікір білдіргім келеді.

Пайдаланған әлеуметтік пікімі:

- 1.Зан 2010ж. 5б.
- 2.Серлер 2011ж. 8б.
3. Жас Қазақ Үні 28 сәуір 2011 жыл.

Ғылыми жетекшісі: әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
заң факультетінің қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының аға оқытушысы Даубасова С. Ш.

ҰРЛЫҚ ҚЫЛМЫСТАРЫН ТЕРГЕУ ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ЖАЛПЫ НЕГІЗДЕРІ

Қазіргі таңдағы қоғам дамуында қылмыстылықпен күресу мәселесі шиеленісу үстінде. Бұл әсіресе пайдакүнемдік ниеттегі қылмыстардың құрылымында көрініс табады. Соның ішінде бұл қылмыстардың қатары негізінен ботеннің мүлкін ұрлау қылмыстары есебінде көбейіп отыр.

Ұрлық қылмыстардың ішіндегі ең кең тараған түрі болып табылады. Ұрлық қылмысының жасалуына себеп болатын жағдайлардың қатарына мыналарды жатқыза болады:жергілікті халықтың әлеуметтік-экономикалық жағдайы соның ішінде халықтың өмір сүру деңгейінің төмендігі, жұмыссыздық, айлықтың, зейнетақының, пособиялардың төленбеуі.

Соңғы он жылдағы статистикалық көрсеткіштерге сәйкес ұрлық қылмысы өзекті ері шиелініскен қылмыстар қатарында болып саналады. Ұрлық қылмыстарының ашылу динамикасының төмендігімен сипатталуы үлкен алаңдатушылықты туғызады.

Жедел іздестіру аппараты мен ішкі істер органдарының жұмыстарының жоғары нәтижелілікке ие болмауының негізгі себебі болып жедел іздестіру әрекеттерінің нәтижелілігінің төмендігі, техникалық тұрғыдан жабықталмауы,тергеу бағыттарының қате түрлерін таңдау,тергеушілердің криминалды полициямен байланысының болмауы. Көп жағдайда ұрлық қылмыстарының ашылуы тергеушілердің өздеріне тікелей байланысты болады. Ұрлық қылмысының ашылуы мен тергелу әдістемесінің жекелеген сұрақтары В.П. Верина, И.М. Гальперина, С.М. Кочои, Е.П. Ищенко, Н.Г. Шурухнованың зерттеу еңбектерінде кездеседі. [1]

Ұрлықтың криминалистикалық сипаттамасын келесідей жағдайлар құрайды:

- 1.ұрлық қылмыстардың ең кең тараған түрі;
2. ұрлық құпия түрде жасалынады, қылмыскер көп жағдайларда белгісіз болып табылады;
- 3.осы қылмыстың сипатты белгісі болып тікелей қасақаналықтың болуы танылады, ұрлық қасақана кейде алдын ала дайындықтан кейін жасалынады;
- 4.ұрлық жасау тәсілі әртүрлі;
- 5.ұрлықтың заты болып кез-келген мүлік танылады (ақша, заттар, өзге де материалдық құндылықтар).

оларды екі негізгі топқа бөле аламыз. Бірінші топқа ер адам және әйел адамдар ішінде жұмыс жасағысы келмейтін бұрын сотталған, алдын ала өз әрекеттерін егжей-тегжейлі ойластыратын, қылмыс жасау дағдысы, тәжірибесі бар адамдарды жатқызамыз. Екінші топтағы адамдар қатарына – жұмыссыз қалғандар, тұрақты мекен-жайлары, жанұялары жоқтар жатады. Олар үшін ұрлық қалыпты жағдайда аяқ астынан пайда болған ниет бойынша жасалынады немесе қылмыс жасау жағдайы алдын ала еш дайындықты талап етпейді.

Көбінде олар сотталып, бас бостандығынан айыру орындарында жазасын өтеу кезінде қылмысқа дағдыланады.

Ұрлық қылмыстарымен күресу үшін жедел-іздістіру қызметі мен ішкі істер органдарының тергеу жұмыстарын жетілдіруге байланысты шаралар қабылданады. Олардың қатарына, мысалы, республиканың бірқатар қалаларында «Пөтер» атты жедел-іздістіру шараларының жоспарын құрып, қолдану, сонымен қатар, ұрлықты ашу жөнінде жедел-тергеу топтарын құру жатқызылуы мүмкін.

Ұрлық қылмыстарын тергеу барысында төмендегідей ситуациялар байқалынады:

1-ситуация – ұрлық жасауда сезікті адам ұсталған. Ол оқиға болған жерде немесе тікелей қылмыс жасалғаннан кейін ұсталуы мүмкін;

2-ситуация – қылмыскер ұсталмаған, дегенмен ол туралы мәліметтер бар, мысалы, жәбірленішінің туысы немесе танысы болып табылады;

3-ситуация – қылмыскер жөнінде ешбір мәлімет жоқ.

Ұрлық істері бойынша жүргізілетін тергеу әрекеттерінің тактикасы

Ұрлық істері бойынша алғашқы тергеу әрекеттері ретінде оқиға болған жерді қарау, жәбірленушіден, өз көзімен көрген куәлардан жауап алу, сезіктіні ұстау және жауап алу, тінту әрекеттері жүргізіледі.

Қарау барысында:

- ұрлық объектісі болып не табылады;

- ұрлық орнына қылмыскер қай жақтан кіріп, қай бағытта жасырынды;

- тауарлы-материалды құндылықтар орналасқан жерге кіруде қылмыскер қандай әдіс-тәсілдер мен техникалық құрал-жабдықтар қолданған;

- техникалық құралдар ретінде қандай саймандар мен құралдар қолданылған;

- қылмыскер қандай әрекеттерді және қандай кезектілікпен қолданған;

- ұрлық жасауға қанша адам қатысқан;

- оқиға болған жерде қылмыскердің және оның әрекеттерінің қандай іздері қалдырылған және оның үстінде қылмыс болған жерден қандай іздер (қылмыскердің үстінде, киімінде, қолданған құралдарында) қалуы мүмкін;

- табылған іздер мен өзге де заттай дәлелдемелерде қылмыскердің кәсіби дағдысын, сыртқы бет-кебетін, тұлғасын, қылмыстық әрекеттері жасаудағы тәжірибесін анықтауға болатын белгілер бар ма;

- ұрлықты инсценировкалау белгілері жоқ па.

Ұрлықтың кең таралуына қарай осы қылмысты тергеудің жеке әдістерінің әртүрлілігін көруге болады. Оларға әртүрлі криминалистикалық сипаттамалар сәйкес келеді. Ұрлықты тергеу әдістемесін салалық белгілер бойынша қарастырған дұрыс. Әдістеменің бірінші тобына – сауда және қоғамдық тамақтану объектілерінде, кәсіпорындарда және мекемелерде, көлік және ауылшаруашылық объектілерінде жасалынатын қылмыстар жатады. Екіншісіне – азаматтардың жеке үйлері мен потерлерінен, сондай-ақ қалтадан ұрлау қылмыстары жатады.

Ұрлықтың қауіптілігі меншік иесінің экономикалық тәуелсіздігіне қол сұғатындығынан көрінеді және оны ашу мен тергеу кезінде айтарлықтай қиындықтар туындайды. Осы қылмыстық іс-әрекеттердің көпшілігін тәжірибелі қылмыскерлердің материалдық құндылықтарды тауып, оларға кірудің және іздерді жасырудың тиімді тәсілін қолдануларымен жасайтындығын тәжірибе көрсетеді. Шамамен осындай қылмыстардың әрбір бесіншісі рецидивистермен және бұрын ұрлық жасағаны үшін сотталған адамдармен жасалады.

Ұрлықтың жасалу жолдары мен тәсілдерін білу ұрлықты ашуда жетістіктерге өкелуі мүмкін. Қылмыскердің ұрлық жасау кезінде қолданған тәсілдерін анықтап, оларды криминалистикалық тіркеуден іздегіріп тексеруге болады.

Жеке мүлікті ұрлау көбінесе күндізгі уақытта, куә болмаған кезде, иелері жұмыста болатын кездерде жасалынады. Қарастырылып отырған қылмыстар жанадан салынған ықшамауандарда жиі кездеседі. Бұл тұрғындардың алғашқы уақытта полдөзді және этап көршілерінің бір-бірін танымауымен түсіндіріледі. Қылмыскерлер үй тұрғындары ретінде кедергісіз пөтерлерге кіріп, ұрлаған заттарын оңай алып шығуына мүмкіндіктер туғызады.

Пөтерден және материалдық құндылықтарды сақтайтын басқа да жерлерден ұрлау: есік құлыптарын ашқыштардың көмегімен, ригельді қысу, ілмелі құлып имегін кесу арқылы, форточка арқылы кіру, есіктер мен терезелерді сындыру, торларды автогенді ашаратпен кесу, қабырғаны немесе төбені тесу, шатырды көтеру, түтін жүретін құбырларды ашу арқылы, қоймаларды бұрғылау немесе шабу жолымен ашу, сейфтерді және басқа да шағын көлемді сақтайтын орындарды ұрлау, тауарларды сатып алу кезінде ұрлау жолымен жасалынады.

Қалталық ұрлықтар жасау үшін қылмыскерлер адамдардың көп жиналған шоғырланған жерлерін тандайды. Бұл қылмыстар, әдетте, ұрлықшылар тобымен олардың рөлдерді өзара бөлісуі арқылы: біреулері жәбірленушілерді қыспаққа алады, екіншілері ұрлайды, ал үшіншілері ұрланған заттарды тығады. Қалталық ұрлықтарды ашу әдістемесі осы қылмыстардың басқа түрлерінен ерекшеленеді, ал оларды тергеу айтарлықтай қиындық туғызады, өйткені қылмыскер жасырын және қысқа уақытта әрекет етеді, ал жәбірленуші тіпті ұрлықшыны білмек түгелі кейде қай жерде, қай уақытта ұрланғанын да білмей қалады. Ұрлық жасайтын қылмыскерлердің жеке тұлғасының ерекшеліктерін қарастыратын болсақ,

Ғылыми жетекшісі: Қазақстан Республикасының ҰҚК Шекара қызметінің академиясының аға оқытушысы подполковник Нуркешев Р. М.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНҢ ӘСКЕРИ БӨЛІМДЕРІНДЕГІ ҚҰҚЫҚ БҮЗУШЫЛЫҚТЫ АЛДЫНА АЛУ

1994 жылғы 23 карашадағы «Қазақстан Республикасындағы қарулы күштеріндегі құқық бұзушылықты жоюды, әскери тәртіпті күшейту» туралы Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа үндеуінде: Қолданылған шараларға қарамастан, Қазақстан Республикасы Қарулы күштеріндегі әскери тәртіпке қойылатын талаптарды қанағаттандырмайды.

Құқықбұзушылықтар, жалпы әскери жарғыларға сай емес қылықтар және әскери қызметтен жалтарулар саны артуда.

Құқықтық тәрбиелеу – әскери қылмысты алдына алудың негізгі құралы болып табылады.

Әскери қызметшілерді тәрбиелеудің негізгі түпкі тамыры жауынгерлерді жалпы әскери жарғыларға сәйкес нормативтік – құқықтық актілерге сәйкес әділеттілікке, өзіне деген сенімділікке сәйкес тәрбие беру болып табылады. Жауынгерлерді құқықтық тәрбиелеу әскери тұрғыда өзін – өзі жетілдірумен, және жан – жақты дамуына жағдай жасау болып табылады.

Әскери қызметшілердің жалпы жарғылардың, заңдардың талаптарын білуінің түпкі негізінде отан алдындағы жауапкершілігін сезінуін білдіреді.

Құқықты қолдану шаралары келесідей мақсаттарды көздейді:

• Жеке құрамды құқықтық нормаларға құрметпен қарауды қалыптастыру;

• Бастықтардың бұйрықтарын, әскери анттың, жалпы әскери жарғылардың, нормативтік – құқықтық актілердің талаптарын мұлткісіз орындауға баулу.

Құқықтық және әскери тәртіпке шақыру біренеше факторларға байланысты. Бұл жердегі басты талап тәжірибені, ғылымды, техниканы, білімді уақытында пайдалану.

Әскери қызметшілерді тәртіпке шақырудың тиімді жолы болып құқықтық тақырыптарға байланысты баяннаттар мен сұхбаттамалар жүргізу болып табылады.

Заңдарды жеткізудің негізгі жолы, бұл сурақ – жауап кеш терін өткізу.

Бұндай кештерде әскери қызметшілердің бастықтармен, әскери заңгерлермен ашық түрде сұхбаттасуына мүмкіндік алып, өздерін мазалап жүрген жүректеріндегі сұрақтарына жауап тарын табады.

Жөбірленушіден жауап алу кезінде келесі мәселелер анықталады: қылмыс қайда және қашан жасалғаны, нақты не ұрланғаны, ұрланған заттардың айрықша белгілері қандай; отбасының мүшелері және олардың ұрлық болған кезде қайда болғаны; ұрлық кезінде пәтер жабық тұрды ма (жабық тұрса қалай), кілттер қайда тұрды; олар тұрған жер туралы кім біледі, үйде ешкімнің жоқ екенін кім біледі; ұрланған заттарға кім қызығушылық білдірді; жөбірленушілер ұрлық жасады деп кімді ойлайды. Жөбірленушіден жауап алу кезінде жоғалған заттарды отбасы мүшелерінің бірі немесе оның қайда тұрғанын білетін және потерге кіре алатындардың біреуі алды ма деген негіз жоқ па екенін анықтау керек болып табылады [2].

Осындай әрекеттерді жүргізу арқылы ұрлық қылмысының жасалу жолын және қылмыскердің өзін анықтауға болады. ҚР-ның ІІМ-нің басшысы Бауыржан Иманбаевтің атап көрсетуі бойынша осы жылы ҚР-да ұрлық және тонау қылмыстарының қатары біразға көбейіп отыр. Оның айтуынша пайдакүнелік мақсаттағы қылмыстар оның ішіндегі ұрлық 2,5%-ға, ал тонау қылмысы 2,8%-ға өсіп отыр [3].

2012 жылдың 5-ші ішінде тіркелген қылмыстардың қатары 78%-ға дейін өсіп отыр. Соның ішінде ауыр қылмыстар 27%-ға өсті. Қылмыстылықтың көбеюі мынадай қылмыстар бойынша өсіп отыр: ұрлық 102,6% (34 775-дан 70 454-ға дейін), қарақшылық 127,2% (2851-дан 6478-ға дейін), алаяқтық 88,2% (4415-дан 8309-ға дейін) тонау 48,2% (5855-дан 8677-ға дейін). Бұл қылмыстар көп уақыт бойы есептіліктен жасырылып келген болатын [4].

Ұрлық қылмыстары қоғамға аса қауіптілігімен ерекшеленеді. Бұл қылмыстарды тергеу әдістемесінде туындайтын проблемаларды шешу тек құқыққорғау органдарының ғана емес, сонымен қатар адамзаттың қажеттілігіне керек дүние деп есептеймін. Себебі бұл қылмыстарды қысқартудың амалын, әдіс-тәсілдерін таба білу және оны орынды түрде, заңды негізде қолдану, қоғамның бұл қауіпті қылмыстардан аз да болса арылуына жәрдем туғызатындығына сенімім мол.

Пайдаланған әлебиеттер тізімі:

1. www.knowledge.allbest.ru/law
2. Криминалистика оқулығы Е.Ф. Жөкішев, Ә.А. Исаев, Г.Х. Найманова, Р.Б. Тапалова, Н.С. Темірболат., Алматы «Қазақ Университеті» 2005 жыл., 297-304 беттер.
3. www.asker-security.kz/index.php
4. www.yk-news.kz